

ԻԹ ՀԱՄԵԱՄԷ

Գրառած օրոնան հէպթը իթ-
համիէ մազպարթաւոյ թի հման
նամէ հմանտէրհամընտան քէթի-
թիթ թաթիկին անպըմըն օտա-
ղը վէհհէ, Սուլթան Ուպտիւ Ա.
զիզ խան հաղթէթիթին հմանտ
տիթէթէ պըրթըրը ֆէթիկ իւ-
զէթիթ թաթ իթիթըր: Խալ իշին
թաշ քըլլատան ինտիթիթէրի
սպէթըր անթիթէթ (սօֆիթ) սէ-
րըր պատանազար, Քատիթա-
մուհնաթապ իտէթիթ Կոթլու իշ,
ֆալթըթ իէ օ ֆէիթը զարը մէշ-
րուտան քուլլանթըր: Խաղաթը
միշարիթիթէն հն պոթ քիլ քիլ-
նաթէթին մուգատտէթի տէհէթ-
նիւմաթը օլթարաթ, վազթըլլ
Սուլթան Սէլիթը մէրհումըն ի-
տաթ օրոնտուղու պըր օտաթյա ի-
տալ իէ քուրու հաղթըր իղէ-
րինտէ պըրթաթըլլթը: Եաղմուր-
թան ըլստիթը օլան էպիտէթիթ
թէպտի իթիթիթմէթը
ճէվ (հալըթ) իշին թէթ գաղը-
չըրպանըն իթաթըն թա Պէշըթ-
թաշ սէրպըրթան իթաթի հիւթմէ-
հիւթըլմէթ իտէն հէթիթը վիթթ-
լատան իթթիթաթըլլատանտէ իթ-
մէթ կիպի պըր թաղըմ մէզլիթ
իւէ տիւշար օլտուղու քիւպլէթ
(շաթմ) վէ վաշէթիթ թէզէթիթթ-
միթըր տըր: Իշթէ հաղթըրան
մէհնուտ տէյու իթթիթաթմիթը
ֆէթիթ վաշէթ իթիթիթէթ իաղաթը
միշչաթիթիթ պուտ տէրէթէ զուլ-
լէ իթիթաթի վէ տէհէթիթ իշլինտէ
օլտուղու հալթէ, թաշվիլը մէ-
թան իշին ըլստի գաթմէթիթի
Եաղըթ օլտուգաթը թէզէթիթի
մէշչ-թէթիթիթիթ փուտէթիթթ
թէմըլը աթլու իթթիթաթընը մի-
զաթըրպէնիթի օլտուգաթան պաթա-
թան թէզէթիթիթի մաթպուտիթի
միթիթէթի օլթաթ իղէթիթի միւտ-
տէրէթթը իպրէթիթթը՝ ումուտ
իալըն նաղաթը թըթէթիթի
մէշչ վէ հալթիթ վէ թէթսիթիթ-
նի մուհիթ օլթուշ իտի: Իշթէ պու-
թէզէթիթ իղէթիթէ խաղաթը միւ-
շարիթիթ հաղթիթիթիթին ֆէրիթ-
պէրպըն հաղթիթիթ օլ վաթթ Մա-
սէրըն հիւմալիթնա Էրքըթան
խալտէն միւրէթթէպ միւնաթա-
օլտէ քոլլաթիթը վիթէթաթիթ քու-
րաթըլլա Սուրտան էֆէնտիթին գու-
տուր իտէն իրաթտի մուհպընմէ
թէզարուր իտէրէթ, տէրհալ քի-
րիէ սէրաթընը պաթը մուհալթըր
Եթըտըլլթը, վէ պաթը եթըրթի-
նէ տիլլաթը վէ թաշմաթթաթտէ
լէր շէթիթիթիթ, վէ եէնիտէ
գարու աշտըրըլլա, հուտալը սու-
մազսէպ զըմընտան թէտապըր
աղաթմէ իթան իթիթըրիթիթիթ
սօնըր, խալըն տէօրտիթնիթ
նուտա կիւիւտալթապաշ խա-
ղաթը միւշարիթիթ հաղթէթիթը
Սուրտան էֆէնտիթին օլալ մալթ
քիւնհալի քիւնհալ էֆէնտի մաթիթիթ
թիթիթ ֆէրիթէ Եթըրթան կիւնտէ
ըլլըլլ տիլ, Վուտալթիթինտէ քի-
տէթէթիթիթ իթ գաթուտէն
ըրթիթիթիթ գաթուտէն իթ թա-
թըրթտուտ պուրլուտան սպըրթէ
քոմանտալթընտան ալտըլլթ
Եմը մուհպընմէ, սիւնիլէթիթիթ
ուպաթըլլ միւշարիթիթիթ Եթըրթ-
ուտ պուրլուտան մապընտիթիթ իշ-
թի կըրմէթտէն մէն իտէր, խաղա-
թը միւշարիթիթ հաղթիթիթիթ պա-
լէթն տաղուր մըլլ վէ հալթիթ
պուրէրտուգաթընա, միւրէթ
հիւթիթիթ օլ վաթթ քոլ աղա-
րիլթպէնտիթ պուրլուտան Ս-
պէլ մէն վէ շէթըր իլէ, զաթթ
մաշաթը վէ միւնհալիթ, քըրթ
օլան գալթը հիւ մալալաթընը

Հյտնէ մահահարէր օրտաղու վէճէն,
Ճախիլ պէյ հէման միւսարիւնէն
հաղորթութիւնինն արգաստեղծան
զուճազ լալընայ գօլարընը թուրա-
րագ պէյ ձէշալյորի Մուսթաֆայ
վէ շահի Մէհմէտ տախի տիգ-
րէնայ շնօքէրէ, վէ Ալի վէ Նե-
հրիպ պէյէն տէ օտա գաղտնաբնի-
ն թարափննտա գլըմալարը իւլ գօ-
մանտա թարգընտա տուրքարգ-
բէհմէթ Մուսթաֆայ չամուլ թա-
մախիւրը մահիպիւնէն մահուտ ջա-
գը իւլ միւսարիւնէն հօլարընը
գան տաճարընը ընսէրէք ֆիւ-
րի գաթիը շու սուրէթիւ միւճթիւ-
միւնէ վէ միւսլէքէնքէն ինքու
տաքէր :

Պուսլարըն պէօլէ պաղթէթ
(պիւրտէպիւրէ) հիւճուլիտիւքէն
միւ սըրտան , միւլթիւթէպիւրի-
նու գէրը (իզըր իթմէք) օտուգ-
լարը վաղ ու հարթէթտէն մաա-
տա հալաթտան տախի պուրա-
տա պահա խաթմէք լաղըմ կէխյօր :

Ճախիլ պէյ խագանը միւսար-
րիւնէն երգաւընտա սարալը-
նալընայ, լալընէ Գուճօն իւլ
ալուտէ մէնտիլի միւսարիւնէ հաղ-
բէթիւրիւնի աղընա պուրտուտ
գաթալայ պաղթմըմը օտուտ
մէրի ինէ տէ, պու ճիհէթին ու
սուլէն հայըք սիւպուլթէ կյա-
լընա պատի օլաճագ տէլա-
րի վէ Նէպապա տէնթիւթէ օլու-
նամալըք, ֆիագաթ գանուտիւ
թէհագգուգ իյլտիլի վէճէն
խագանը միւսարիւնէն էնա
ղլուստա (չէրան երգաւընտալը
զէման) սագալընա պիւր թարա-
ֆընըն եօլուգ, վէ աղընտա տիչ
լէրիւնի գըրըգ օտուղընըն կէօ-
րուլտի պէշ ճի գաւաթը զէվաթ
թարաֆընտան իրպաթ գըրըն-
սըրա Նէղաքէն, միւլթիւհիւթիւրի-
հիյըր իյգաի գաթիտէ, խագան
միւսարիւնէն ֆէրետա իթմէմէ
իչին ֆէվզէթ տէհէհամիւլ իշքըն
ճէ վէ Նէֆիսէթ տախի իթմալըրէ
մատտէթէն ընհիւրը իւլթպէի պէ-
տահէթ վէ ալէխուստա միւսար-
րիւնէ հաղորթիւրիւն խալի տա-
րգաւընտան շէհատէթի զէմա-
նիւնա գաւաթը միւլթէպիւրիւն ինք-
իտիլէն հարքէքաթ վէ մաւամալ
թըն հէր գըմը միւլթէպիւրէ հաղ-
լարընտա սուրի գաւաթը կէօս-
թիւրի պիւրէ պիւրհան օլուպ
հաթիւթ օթուրտուղու օտաթը
բէնճէթի ալթմէտա ինչուլէն
վէնա իրիւթիւ եօլու գաթիւն
լէրի սէզղէրի պիւլ միւսարիւնէ
սուրուրմալարը իւղըրիւնէ, Նէգ-
տիւթ տէ պուրտանա վալիտէրիւն
(ճիլլէ պանա զըհաճալար, մէշ
վէրէթ իրիտօրպա, սիղ տէ իրիտ
նիղ) տէլու միւսարիւնէնայ տէ
մէգալաթիւ միւտհիւնի իսթիմ
իթմալթէրիւնէ, վալիտէի միւս-
արիւն յաա խէֆֆի ու տէհէթիւնտէ
բէնտիսինի օտաթընա ալթուպ պա-
հըլըր տըր զի պէշղէ վուգուլիւ
տէն ճէվէլ Նէֆիսէթ գաթիւ մտէհիւ
թիւ ինիտիւ վէ նալարըք ալթիւ
տէ կէօրէն վէ օլվաթտա գաւաթ
միւտտէթ Էօթիւրի սըղքի սաա
տէթի կէլէրիւն պիւր գաթիւ ա-
գաթարը գաթի իչին պաղթիւթ
իւղէրիւն խուճիսարանէ վուգու-
կէլէն հիւճուլը կէօրիւնճէ, տիւ-
շարը պէհէթ ու հայրէթ օլաճա-
տախի թապիւրը պէշէրիւն
միւճէրթ պ վէմէրթուգ վէ ինքե-
րը մահալ պիւր ընչֆիւնէթ
ս հալէթիւթ :

Երիւն շայտա տըրգաթ ահլու
տէր-տիւր զի, խագանը միւսար-
րիւնէն շէհատէթիւնտէն (էլթուրի
ըլիւթիւնտէն) սննրա վալիւ
վէ աիլէսի վէ հաթիւ պիւր պա-
շու իղլէթ պէլէն ինֆագաթը
տէ կէօթիւրաիւրիւտա տըրքըր
տայա կիրտիւքէրիւտէ, միւսար-
րիւնի պիւր ըօգէտէ միւնտը իւղ
շարը սաթըմըշ վէ պաշը սօլթ-
րաֆընա մէլլէնիւլ պիւր հալը
եանի ճան անըրջլա շապալալ
մալըք, վէ էսսանէնպուրտա
մահալի պիւր տէլիլթիւրիւթիւ
հէր Նէրէտէ թաղէրգ ալթընտ

Ինքն իման, օ նոգթատա քաղաքի
պիր վազդիթ տեսն վե ֆննչն միւս
պեթ օլտուրու իւղիք, քաթի քաթի
նան քան տամարաբընտան ֆը
գըրտաւ վե հնը հալտեմվալա
րիկէյհն վիւհուտինին գըրմը
հալտըլա տվալարաթ վե էթոր
ֆա սալըլա անգալաբտան էս
կէօրիւվէյալ, իշպու քեհիլէն տա
մարաբտան քիւլիթմէ հնէրեա
խտնէ գան իպթիտա միտնէր
չէրիտն թէրաբըլա միւսապ օր
տան աշպը հասըր իւղիրինէ
զըլ պիրիթիւն սուրէթտէ կէօ
րիւվէր տիր : Պու իյգահաթիֆէ
նը իշպալպ տարիքիտեա օլաբա
օլ վազթ մուայեհնէտէ պուրն
աթըլպպա թարաֆընտան տա
պեհտան օրուսմուշ արք :

Թէչըրիհնէ իւղուս կէօրինէ
աճվալտնէ տիր քի, հնայեթ
իյգաթ իշիւն Ֆաթիրի պէլէն պէր
պէր պու իւշ չաթիւն խագա
մուլաբիլէյհն օտտաբա քաթ
սէրպիւթ կիրեպրիւմիտնէր
պապլ խագաթը մուլաբիլէյ հ
նուշ նազը պուրաբմագաան էկ
ֆէրիլէ տաիրէօ ֆէվլէլաւտէ
մէրթիւթ իւթ էթըլիպթաթ աթը
ալընիւթ, վէ թիթիսալիտէ
տայիրէլէրն օլան էճիթիւթ գ
բուլաթը սէտա տ պէտա իլէ պ
րուպէր թագսիմաթ մահալլէր
տէ պիլէ թահթաբէրալէրն մ
նիաի իւթիլիւթլար եաթաթըրմը
վէ սէրայ խալգընընէվաթֆի դ
րուրիլէլէրն էթաթիլէ մուլաթ
մարիթիւթ իլէ իւթիլէ իտիմ
վէ թարիգը թէսպիլէ տախի ա
նագ քաթաթօլխանէյէ միւնհա
օլմագ իւղիլէ, սէրայ իլէ քաթ
գօլ պէ իլիւնտէքիտուլար տէլի
րէթ մախսուս պիր քաթու քիւլ
ալըլա սէրալըն տախիլինէ կի
լէհնէթօլան քաթուլըն ախաթ
լարը հնայեթը մէգբիւրէտան պ
րուանալէրն լէլիլէրն վէլիլի
վէհաթը սէրալըն իշիտէ քըլ
մէլիլէ ք գօրա խաթիհէ զէր
գաւտար թէհեթիր օլաճալա
սուրէթտէ սէրայ խալգը չէտ
վէ քաթիլ պիր մուհասէրէ վէ
րաթթը ալըլաւա ալընիւթլար ա
իլիլէ թագիւթ վէ իւղաճնէ պ
տէրէհէսիլ սէրայ խալգընտա
միւտա սէլամիթ պրաթմաթը
հնայեթիլ իրուսընա մուլաթ
րէթ հնայաթընտա օրթայաթ պ
տէ հալպիթ թագիլիլէ վէվալ
վէրիլիլէթ, մուլաթիլէյհն օտա
հիվաթընտա քիմիւս քաթըրմա
օտուղուհնտան, չու սուրէթ
աճըր թաճմ ալըլընտա քալաւն
րայ խալգընտա թէհէսիւթը հ
րիւթեան միւսախտ օլմաթըպ, պ
րուտան հնայեթիլ վազթի օլա
լար ֆաթըր օրուստա պիլէ, մու
հիւթիլէր քաթըր տէքը ֆէլաթ
վէ եախտա թէգալլուրմ հաթ օ
գուլէլէրին ատիմ իւլ իթթիւթ
օլտուգալըր չու վէհնէ տախի
պիլէթ տիր քի, խագաթը միւլա
լէյհն նալը սաաաաթիլէրի հնգ
նինէ նազը օրուստուգաան սօ
րա, ֆէրահնէիլ պիր հալտէ ք
րաթ օլմիտաաան չըգաթըրմը
լաւ վալալէ ըրվաթան հաղթ
լէրի՝ Անվաթըրմ գաթի իթտին
պէլիլէ տէ մի էօլտիւրէհնէթիլ
տէյու նալէրն իթտիլի, վէ օ
տա պուլուհնան հիւրուհտ
տէտ մմաթըլ հալտէ, միւլա
լէյհնան պու աճ ու էննին ք
սէնին գուլաղընա պիլէ կիր
իւլ քեպընա վէ քէրհէն (գօր)
թօթգաթալա նազը վէ էնվաթ
գաթէթլ իթթուլ աթգուլ կիւս
տա օթթուլ օնագօթըլ հալտ
տիլմիլ տիր իշիլէ գէպլէ
պիր էյոյաաաաա գաթըլ էթօլ
լարը տէօթն վէ հնը հալտէ
հեպ իւլ էճիթըրմ վէ մէրհա
օլան վախտին մուլաթիւլէյ
կիրէրն վէ նալէրն օլտուղ
տէ, ֆիլիլը գաթիլան չիքա
իլմիլ իքէն, էւլաղէրինէ պա
պիլէ պուլուհնամիլը տըր :

Ճինայեթիլ մէլաւա վէ մաթ
թիւն կէթիլնէ, իրարմ հիւր
տէնիլթաւն բէհէլման Մուսթ

[illegible][illegible]

Ո՛վ ժամանակ, որպէս

Հետեւեալը Մանգոսթի
ուոյն մէջ հրատարակեալ

Հետեւեալը՝ Մանգոլիոյ Կոմսոյն մէջ հրատարակեալ իտալացի նամակին մէջ հաստատուած է.

«Կ. Պոլսոյ իմաստասէր մասնէն մէջ իմ տեսակ սովորութիւններն ունէ՛ր ամեն բանի վրայ խոսած մասնակը, ինչպէս և կանանց մասին, միշտ ցիտատանք (փոխառութիւններ) բերել ընդդէմս, — թաղ բոսայօց, իւրօտերէն, լամբերից, Դիգրօյից ևն, մի՞թէ Հայ կինը ինքն ըստ ինք Հայոց պատմութիւնը առհասարակ այնպէս խեղճ են և աղքատ, նոցա ուսումնասիրելով չեն ընդի գտներ այնչէ մի վերէ ու ժառանգոր բան Հայ կնիւն պիտի բարձրացնեն համար, փոքր կէ, եթէ ցածկահայերի այժմէ մասնակ և գրականութիւնը չտնային զանազան նախադասաճանադարներէն, մասնանկ ինկատակներէ, չտես տիրացուն ածականականաճառ, չարչինքների րասէր լաքէյների (ժառայ) և բնութեան հրապարակախօսականքին, գուցէ հայկականութեւր և յատկանիշներ կ'ունենան ուրիշ արժէք և նշանակութիւն բայց երբեք Կ. Պոլսոյ պարզեղան և անպարզաբնական մասնակ նկումէ՛ր այսպիսի մարդախօս պիկներէ ձեռնըռմ, իւրաքանչիւրի մէջ, հարկաւ, մենք կ'ունենանք միայն Սօլլերի խօսքը, Բերաթմիշի երգը, Կոմսոյն»

գլխավոր, Գիլգոյի այլաբանությունները՝ Մոնտեմորեից՝ փերիստիկայուն թիվներ, ո՛չ թե միայն կանան մասին խոսելու ժամանակը և այլև կատուների, հաւերի, ծիրերի (ճնշողուկ), աղւռւների և նապաստակներ զննելի վրա են, (ըսելով Մա. հն. Կ) Մեզ էլ անգամ չէ պատահել ինչ էլ Գոյի զանազան դասակարգի պայտանանան և անպատան զէպիկներին թե՛ (հա կը սիրեն կատուն և որովհետեւ նորան սիրել է Բատրիստեն. ես չատ կս. խորժեմ աքաղաղի ձայնից, ու զգնեմ նորանից հաճութիւնը զգացել Ռայնից) ևայլ, այսպիսի անէն ու խայտառակ բաների Ուրեմն, երբ Կ. Գոյի օրագրութեան և զբանասիրութեան մէջ ուղղութիւն տողները այսպիսի են կորցնել իրանց սեփական խելքը ու ճաշարը, էլ ո՛րք մնաց կանանց զիս խոսած ժամանակը լսել նոսրացնող մի առողջ դատողութիւն և ինքնուրոյն միայն, ճշմարտելիներին զէպիկութիւնով վարակուած են ու իրեզով իրկվում բնականաբար և այս տեղի (գրասէր) կանայք էլ, որոնք փոխակերպ ու անամասնելու ձայ կնկար ունեցած պատմական նշանակութիւնը նորա ցեղական յատկանիշները անհատական արժանաւ որով թիւն, ներք, նորա ունեցած պատմական աղեցեցութիւնը Հայ ազգի չիրութեան, յարատեւութեան ու տոկունութեան վրա, նորա մինչեւ հիշում ևս պահած (ի հարկեմ ո՛չ Կ. Գոյի ազն Մարտիրոսացիներին մէջ) բոլոր բարձր հոգեկան յատկութիւնները, փոխանակ հիւանդ, լուս և օրինակ առնելու իրանց այսպիսի հարազատ քայլերից, Կ. Գոյի «Հայրենասիրական» հրաբերներ և ոտանաւորներ դրող զէպիկութիւնը (գրագրութուն հետադուրեւ) աշխատում են ջրանսփայում միայն որոնել Բաւ և Իր, իրեկալ, մինչդեռ անշուշտ Աֆրիկայի հաստեղծանքներին երեւի նկատելու չեն, որ ընտանեկան առաքիւնութիւններին, մտութիւններին և հասարակային տպակաշառութիւններին կողմից, ամբողջ յարողապում ջրանսփայուն հիցել էլ իրակի ստոր տնայր զկայ, Աւեր ևս զարմանալին այն է, որ երբ նոյն ինքը, Համարթիւն, Եար Քլան և Քարոն Հարաքառազն հիանալով Հայ կնկար բարձր արժանաւորութիւններին վրայ, նորան օրինակ են ներկայացնում յարողապի ամենաընտիր ընտանեաց համար, որը զէպիկութիւնները արհամարհելով իրենց սեփական քորերին անանաւորութեան մէջ յայտնվող ազգային պարճանքը, հետեւում են նախ ևս երկուսն ապական կոյտներուն (հրապարականմսիրութիւն) և նոսրաց կաց ու նիտին, վնաս որոյ անուան զարմանալի չէ որ այսպիսի ինքեւորներին հետեւողներին յաւորողութիւնը և նոսր պրոգրամով լեռնացած սաները պիտի լինին ո՛չ իսկ ազգի խելք, այս բառի հայապակաս մտքով, այլ միայն նորա լեզվ կոկտեյլի (անպարկեշտ կին լուզէ ըսել) անցնող և ազգի ապագան խորտակող էակներ... Երկուսի թող Կ. Գոյի «լուսաբաշխ» խառնակը միմիայն թիւն իրանց նոսրանով, որ նոսր օրինակներինց, եւ տեւեն միտմնոյնցն իրանց Ռուսոսանցին ըլլորեն էլ այն զանաւորութիւններ միայն, որ իրական կոկտեյլ պատրաստելու, նոսր ապատրաստում են, թեմական թեատուաններին ալ ակցութեամբ ինքնուրոյն յոգեւէրէր (կան կողակուր) ինչպէս աշխատանք երկու տարի առաջ Մուսիկի մէջ, քննելով Կողկասեանի յայտը օրինորակ զպոլսկներին զգողութիւնը ու պոլսկները:

Այլսա այս է այն մենձ ապան» որի վրա իլլիադական յաներով այսպիսի փառաւոր ոտանաւորներ են գրում Կ. Գոյի «աւատարմութիւն» և «ճիւղմական լուսաւ» կանայք և օրինորդը, որոնք

զոր կանխին եթէ փոխանակ աղ
 գի համար «նախը» քաղաքապետ
 լու վրայ մտառել, մի օր ուսու
 կորզին ապարդիւցն ու աշխու
 ին նախ իրանցից շարքն ու հան
 հերքն պատրաստել, իսկ յետոյ Հա
 յատարանն մէջ Վրայ սփռելու հոգ
 որ քաշէին ։
 Անիրաւ այլ սուր էր այս ձայնն
 որ արագ արգել Պոլսոյ և արուար
 ձանեայց մէջ կրկնուեցաւ շուր
 ղանակի, Հայ ընտանիքներ, որոց
 պարկեշտութիւնն, յաւած դար
 ձած է, Հայ փանկունք, կը փրկ
 փայտին իմեանքն՝ ճիշդ է այս
 ձայնն, ո՞վ է այս և ուստի է որ
 աշխիկ, այս մարդն՝ որ զմեզ քո
 ըստ և կողակուհի կանուանէ
 Ան խարայանք ձեռքը Պոլսցի
 զի ժամանակին հասած է, ա՛ն
 և վանէ՛ այդ աւազակներն Աստու
 ժոյ սահարէն, որը քննաբանու
 թեան անուամբ պոգճարանութիւն
 կը ժայթկընէ, արտօնէ՛ այդ դը
 ժոխային մարդիկ՝ որք սիրեն
 նախախնայն և զնախողջնին, որ
 դէնն ի վերայ մարդկան բնութն
 ծանուն և ինքեանք ծաղիւ մա
 տին կլամին չարժէ, որը եղբոր
 աչքի մէջ նշմարեալ պտտի չիւ
 ղը և չեն տեսներ կոյրերն՝ իւր
 եանց գերանքն, Ան և քչէ քստե
 զաստըն — ինչաւ Պոլսցի և սուր
 կախիւորներով քննաբանութեան
 հրատին վրայ մէկիկ մէկիկ խոր
 վեց քրքրիկն ստատուարկան ա
 ծականներն, բայց քա՛յ՛ բրբրիւ
 որ պատեճողով դաշտին վերայ
 ջուլք մէկ փարանց խորուխիւ
 մարտամարդիկներ կտրելով և ջար
 դելով (՞) բազումբ բաւական կալ
 ըւրած էր, այս արարողութիւնը
 աննական թշնամաբ համար
 լով իրեն և չ իշխելով քնաւ որ ին
 քնն մարդով ազգի մը պատիւը
 դժուէ լեղուաւ մոտցած էր, մե
 նամարտ գոյեց. մեծամարտ, լա՛ւ,
 բայց թուրքիւր բարեբաստ երկ
 րին մէջ այդ ձայնը արձանագ
 յունին և դարմաբէ չ մեղ տեսնէ
 որ իւր լեզու վախճող Մառն և օշ
 վարող Մառն՝ պաշտպան կանգ
 ներով այդ դազանային դուռթեան
 լատ կը կոչեն զԹէճեանն այդ ևս
 պարեն հրաւերը(1) չընդմեջն
 համար, բայց պարտին գիտել որ
 Թէճեան հերքել ստիպուած էր
 ի սեղ ազգային շահոց և պատ
 ւոյ այդ խայտառակութիւններն
 և երբէք չա՛ն չէր տեսնար իր
 կամոտային մահուանէն ազգին բա
 ռութեանն ինպատն. բաց լայա
 մանէն պարտին գիտնալ դուք զի
 Թէճեանն՝ իւր կեանքը եւապա՛ն զը
 տած չէ ։
 (Ծարձակութեան)

ԱՍՏԼԷԹ
 ԵՍԼԷՆԷ ԵՊԷՏԻ ՏԻՐ
 —
 ԹՐԻՏ ՍԻԼԻԻԼԻՆԻ ՃԻՊԱԼԷՍԱՆ
 ՍԹԱՄՈՂԱ ՅԵԼԷՆ ԹՐԶՈՒՒ
 ՎԵԼՎԵԼԵԼԻՍԻ
 —
 Եւ շէմա՛ն եւ Եսելա՛ն
 (Սիւսեթեան)
 (1132 ՆԷ-Կերոս թու)

Մառնեանին 4633 նովեմբերտա
 ին ընդլեթ մեքթուպընն պիր
 թարաքըն թեքեմէսի տիր.

Ճարմագորտին Թէլպիս դարա
 ւորճըրալը հէր նէ չէլաէն պահս
 թթիլէր իսէ, հաթթա դարը
 արտան տա պահս իլլեթիքընն
 և, Բրուտմոտեն, յան ժաղ Ռու
 տաան, Վլօղթրաքեն, իսկ իսկա՛մ
 էրտէն, Տիարտաւն վէ սաիրէ
 ւէն միաւլէր իրաւտ իթմէք տտէ.

(1) Մառն և Մառնե՛զ որ յառաջ
 րած էին Թէճեանն սխալման
 պիտ. պատգամաւորաց դպրոստը տու
 լու կործեր է և մարդիկը ինչա
 վանաւ յաններ է ։ Քանի մը օր յե
 վ Մառն երեսուց ստորագրութեամբ
 մանկ իւր հրատարակէր, յորում
 Թէճեանն աւազարկել տուէլլօն չըն
 անկը՝ Երուպան (՞) հապաղողու
 րամբ փառութիւն կը կոչէր Ահաւա
 լի Մառն ընդարդայ հակառակեանց
 ն ալ այս է ։

Թիֆլիսի Իստիֆյաչեյի տիր . անհայտ
հրմուկի գառարը . վե թարիխի էր-
մենխյան ու դատարը փառչիր չէլիէր
տիր քի , պուլուսը լի՛ւղղակի
տեղերէ իւրմերի . գատընդէն նա .
մուսընը թէ՛րֆի իրմէն ինչն ա
լա չէ լալըգը պիր չէյ պուլուս .
նամամը .

«Էլէրն թիւրքեա իրմենիւնիւնիւն
չիմաթը յալապուսը վե չտէպի
եաթը . պիրնիւնիւնը սէվէն լաֆա .
գաւալար , ագըլ զալըֆ օյըթարիւնը .
կէօրմէմէշ տիրապուլար , սըֆաթ
սաթման չէրմէր , իւրմերվէր ու .
չազար վե բարս մուհարթերի
էնիւտէ պուլուսնալա իտի , պե-
րտ տէ իւրմենիւնիւն սըֆաթ .
էկլաֆաթմուտ տիֆլի պիր լիւղաթմ
վե ճարսիւնէթ մեվճուտ օլուր իտի .
լալըն մատամ քի , Սթամպուլուս
թէմըլի էրմէնի մեվճ պուսթը պէլ-
գէնիւն կէպի խազըրը իտեն մայ .
մուսըն չէրտէր , իւրտէն պուլուսնալ
աղը , էլպէթթէ ճըր սաթըլուտ
եալալըգ Մօլիւրիւն սեզըլէրի . Պե-
րուսթէնիւն թէլըքիւն , լամաթիւն
թէլըգը գաւաթիւն , կիւնթն թէմնիւ
լի , վե Մօնթէլաքիւնօնի ֆէլէ-
սաֆիլուլը պուլուսուր , տէլիլ եա .
թէլըգը գատընապարս պահօ օլուսն .
ուսըլը դէման , ճաթթմը ըլտիւնը ,
թալալըգար , գըրանկըլըգ , գար .
կալար վե թալչանլար ճազգըն .
տա պիւն պահօ օլուսուլունա՝ պէլ-
օլ . Սթամ . (Իշտիսթըրմըն Մաւ-
նիլ թէլիֆէ ընամի վե զալըլը ընամի
ընվէթէքէրնաւն չօգ տէֆա չէօլ-
լե լազըրուլար իշիթմալիդ , Պէն-
ըքտիւնի սէվճիւն , զիրա Պըրսմի
օնու սէվճիւն տիր . պէն խօթըղն
էնպիսիտէն բէք ճազըլ խտրիւն գի-
րապօլարն օնտան չօգ իւօլանմըշ
թըր » վե պուլուսն կէպի պիր
թալըգը մէլիմնիդ վե բէլըն չէլ-
լէր . իմտի մատամ քի , Սթամպու
կազէթալարըտա վե էտէպիլա .
թէրնտա ընհպէրիւն իտէնիւր ընէ .
տա աղ . ու էլգըլիւնիւնի պու
գատար զայս թմալչէր տիր , աը
թազգ պուլաթը գատընապարս
պահօ իշտիլըքէրնտա , ընչն իտէ-
րնտէն սաղալ մ պիր մուհաթմէ
վե ֆիւրը մախուս իշտիլէպիւր
մի .

«Պուրատաթ «Իմբըրվէն» գա-
րըլար տաթի էրքէքէրնի զէվէն
թիւրքիւնի պիր թալապ պուլուսն
թըրար . Սթամպուլուսքի վաթման
էնպէրնաւն » տալիթմալէրն վե
թիւրքիւն եազաւն զէվէնը գատըն-
ար . իրմէնի գալըքընտն չէօնթ .
թը թարիխիսինի , էվաֆը նէս .
լիւնսինի , լիազաթը շախախէսինի .
թէմէնի վիւլէթմնի սէպաթ ու մէ .
մաթմէնի իւլգըրնէ օլան թէմէսիւր
թարիխիսինի , չիմտիլ գատար
տէլիլ քի Սթամպուլ կէպէ բաթ
էտաթմալար » ճըֆը թիտիկի էվ-
աթըր ալիւր մաթնվիլէսինի թէտ .
իգլաթնթեքտէրն վե պէլօնէ էօլ
էմիւրիւնտէն իպըրթ ալանաթ
էրտէն , Գըլը վե էւլէրէ ալանալըն
ալանըգ ֆըրանսալա արտաղա
ալըմադտա տըրար . ճալ պու
նի , պէրտէ Սֆիրիգատաթի Հո-
նէնթթիլար պիւն պիւրը քի ,
նամիթմալ մաթաթմէրն , ֆե-
նաթմալար վե ուուուսի սուրաւս
թգ իուսուսուլունա էվթընտա
արմաթը գալըքընտան տալա
շալըլը միսալ էօք տըր . տալա
իլաւտէ զալըլիւն շուտաա տըր քի ,
իպըթմ լամարիւն , Ծար Պլան
է Պարնէ Հաքմաուգըն՝ իւրմէնի
գալըքընն լիւղաթըր ալիւնսի
էրքէրնէ ճալարն լարաթ , օնու
իրթատաթի էն կիւզիտէ ֆամիւ-
լայէ միսալ կէօթթմէքտէլիլ ի .
նիւն , պիլիւրմ զէվէնը գալըքըն
նամալ աղը էնպիւրէրէրնիւտէ կէօ-
նէնն ինթիլար Սիլիւրի իշ եե-
նէն գլուցարաթ , եալընը էվ-
բատաթի գօգթիլարա (սեթ ծ-
նէն) վե անլէրնի թալիլ ու միւ-
րմէնա իմիլիսալ իտիլար » (Ի-
տիլօրմընն , եա՝ իրմէնի գա-
լընը , իշտիլօրմընն եա պէնիկ
էվ) Պըրնապէրն թաճախիւ
էվէլիւն տիր քի . պու մեհիւլ

Ճանաչալարան» իմ թիւսը լուրջ էր ինձ
խախտի օդան զըզլար վէ անորին
բարձրամբ ին պէօյիւ եւն զրգ շա
կիրտան» իրմէնի միլլէթինէ Զուսէ
(Զաւ + Էւնիւնէ Էւթիւն Զօթիւն Զաւը
թու ինքնին իմանալար) օյմպլալ
միլլէթը մեքոմէն միյանննտա գօ
զաթլար արթըրան վէ միլլէթին
իմ թիւ գալինի ինարպ օտան ման
լուքէրէր օտանաթար տըր:(իշիտի
լուրմընը, եա իրմէնի գաւորնը,
իշիտիօթմընը, եա պէնիի Հայկ):
Մամանֆիհի Սթամպոյալարի
«Նուրպայալ» իրմէնի գաւորնար
թէնսլիլ օլտուլար քի, ռուսաւ
տալի գէնիլընիլ տէ քէնտի մի
տալլընիտէն կէրի գալմաղլար
մանաթ շու ֆարգ իտէ քի, անէ
զագօթար թէտարիք իտէճէք եեր
մէլ գազա միտիլընիլն մուա
լլէնէթ իլլէ անիւնի մոտուլար (Փա
ւալլէ գազգ գարըլար) թէտա
րիք իտէրիւ. պուտտան իքի սէն
գաւտէ մ գաֆգ ասիտալար իրմէնի
թըրգ մէքթպլլէրին թարիգ ու
գալօթլար թէտալար իտէրէք
պալա պապալ Սշգաւա ուղուն ու
զգալլէ պաճ իթ իշիտի տի:
Ճիլթէ պու տըր օ պէօյիւ ք իւ
իմ թիւ գալ քի պուտուն իւզէրինէ
Սթամպոյլ վէ «պիր» վէ «պիրի
լուրպալիշ» գաւորնար վէ գըզլարը
լլալ գաւտսիտէնէր գաֆիլէր
էնյիլ թալար շիլլըր ետըր ետըր
լուրա, ռու գալըրար միլլէթ ի
լուր (վալիտէնը) եւթիլթիտէնի
սիտիլլէնէճէք եերտէ, պիր կիւն
էվէլէ մէյտաննան չըզլալ էվէլէ
քէտի պէնտիլլէրին Էւթիւն վէ Է
լուր Բաւըլ ճարին գալլէր օյմպլալ շա
ըլլալար վէ պաւտէճու իրմէնիւ
թէտաւա «Նուր մալրիֆ նէյրի»
ըզլընիթինտէ պուլուրնար իտի
տաճա էյի օլտը իտի »
Հազալլ գալաթ քէտքին իտի
պու սէս, սըզ սըզ Սթամպոյալ
նէ ճիլթիտէնէ թէքրար օլտու
րու. ըրը ու իսմէթին տալը
նէնէլ ճիլթիտէն կէնէ իրմէն
թաւիլեալար վէ իրմէնի չօճուգ
արը պու սէս իշիտիննէ, պիր
թիլլէրին գալալըտտան ալըա
նէյլէ բըրըրմադտա իտիլլէր
նէլ թըր պու սէս, պիրի գօգթթ
նէլ գազգը գալըրը թապար իտէն
պու ատամ թիւ մ տիր վէ նէլէտէն
«իտիլլէր » եւս Սթամպոյլլէ, գալ
ընը էյինէ ալ, զիրա վազթ կէլ
իշիտի, պու ճարտալար վէ սա
սաճըն իպաւթիթինտէն Սթամ
պալար իթ. պուլըրար մուաթիլ
թալլալ մէգ ալաթը դալիլդէտն
թալլալ պիր շէլ իրտա իթ մէլ
ար. պու ճէճնէնմիլք ատմիլէր
թիւլ. պուլըրար պէօյիւ տիլի սէ
թիլլէր, ինտանը իւզէրինէ ալը
իւլէրէր գըզլար, քէնտիլլէրի բար
նալըրընըն ուճունը պիլէ սալա
լալար. գալորալըրընըն կէօ
նէնտէք իւզէլիւք չէօրի կէօ
իւլլէր, վէ քէրլըր քէնտի կէօլ
իւլլէտէք իտէլլի ֆարգ իթ մէլ
ար. Սլ գալմընը վէ պուլըրար
իւլ, տէֆ թիւ: — Սթամպոյլլ
էտի վէ սիվըր շիլլէրէ ղէլլէլէ
նէրին չէլլտանի սքաթալըրն մու
թիլլէք ամէլէնին իւզէրինտէ պի
լըր պիրէր ետալար, քէպապ իթ տի
քէն մէյտանը ճարպտա շիթթի
լըր բարպա գօրգ ուլըգ ատմիլ
սպլալալ գալալընըն գալմ
թիլլէրնորիլլ օլտա մէքոմ իթիտ
էվէլլէթի պու մուամէլլի պիր
գալընթը շախիլէ ատա խոտ
վէ քէնտիար թէթմիլ միլլէթին
մուտուլար պիր խոտըր թաճ
լըրէ երգամըշ օլտուլըրըն ալա
թիլլէթթըր իթմէլէրէք, տուալլ
աղըրար. տուէլլ, բէք տալ, լա
նի մըլտա թիլըրքաւտա պու ա
նի հիւքմիւ ետգ տըր» Գուաճ
ւալ օլտանաթ շէլ տիլ քի,
օլլէսիտէն գօրգաւն Սթալ վէ
վալ քէնէն Սթաւա(Ճ) պէօյիլ

արի անսամբարըդ տալթիմին միւ-
 տափաւ իտէրէր, վէ թէհեմա
 պու հրաւարըդ տալթիմէ ինսպէթ
 իմմաթիկի իշխւաւ տէնէր թէս-
 միէ իտէրէր, յարէն պու կազէ-
 թարաւար պիլթիկի տիրէր քի թէ-
 հեմա միլթիմին միլթիմին մէնֆա-
 տթ վէ նսմաւոր իշխու տըու ին-
 պարնթիմէր ինտու ու ճէրն իմմէն
 մէնպուր իտի, վէ քէնտի վէ եւ-
 տատ խաւսիմին թէնթիմտէն միլ-
 էթէ պիր իսար կէօրմէթօր իտի,
 պարնտան մատաւ տարումմա կա-
 լէթաթըւար շուսու տաւ պիլթիկի
 տիրէր քի, թէհեմա քէնտի էօմ
 իտիւնի եւապանտաւ պուլմմաթը տը-
 (ՏԷԼԷԴ)

ՄԵՔԵԱԹԻՊ

ԻՍԹԱՐ

Եւ պիր դաշ կիւն դարթընտա
 ինչալը մուլթիմիթէն տէրնի
 լիթիմալը ին բէր չօգ մէթուպ-
 ար Խալը պիլթիկի կէտէ պ, պուն-
 արնի պալըարը եէմիլթիթ-
 իլ օլտուգըրնտան աթուճմէն
 ուգու պուլան իխթարըլը մու-
 իպլինէն նէջրինտէն սարֆը նաղը
 լիլթիմէն վէ աթիթ թարթի
 մէնչալը վիւրուտի վէ քիմէր
 թարաֆընտան կէօտէրիլտիլդըր
 լուան մէթաթիկի տիրէ չիմ
 լիլթիմէն տէրն իտէնք իտի իտէնք
 ուն, ունչաթէն միւլմմէնտէն նաչի
 ալթիթալըլըն միւսաատիս օլ-
 Խաթըրնտան, տէրն իտմէմիշ օլ-
 Խալուլուսուգու, վէ անէթգ պուն-
 արը բէ լտէրբէ լտէրն իտմէնի-
 լիլթի մէթուպ օաչիպլէրինէ իլ-
 Խալ իտէրիլը

Գէրդիլը շուսու տաթի պէտան
 և իխթար իտէրիլը քի, կազէ-
 թալըլըն գիլթիմէն, թէնթիգա
 թարըլընտան նէջր իմմէնքէ օլտու-
 ունուլը (Օ) ալթիթըն լու) վէ
 ճաւա Ռօթին) վէ (Ուսուլը Մու-
 թաթմաթիլը ճէգալիէննի նէջրինէ
 քէվաթ իտմէնքէ օլտու-

Բէ լտէրբէ տէրն օլտուճալը պալա-
 ան գիլթ օլտուճան մէթուպար

Մ-հալը	Ի-թի	Ի-չա
Թարաթի		

Թարաթի 16 յուսիս.—Ու. Մ. Գա-
 րապաշտան .
 » 2 յուսիս.— Գ. Ջի-
 ինիլիւրան .
 Ռ. մնու. 1 յուսիս.—Մուսպիլ-
 ան. 23 մայիս — »
 օղիւս. 3 յուսիս.—Ի. զն. 8.
 Միւնպետան .
 Խարպէլը. 23 մայիս.—Մուսպիլ-
 Թարաթի. 16 յուսիս.—Ուրիլիւան
 » 12 — Ու. Մ. Գի-
 բէճճտան .
 » Ալթուտուէր Հաշ-
 ուեկիւն ընկ.
 Հալուեկիւն ըն.
 Կեւրթիւրան Բ.
 չիլաթը.

ԻՆԹԵՐՆԱԿԱԼ ԲԱԹՐԻԿԻ

Ինթիւրնի Գաթիլը Բաթրիկիւ-
 րինտէն տէրնի զըմնընտա վիւ-
 րա իտէն իլան տըր.

Բաթրիկիւրն Դաթիլն 7 Յուսիս
 17 Թուսպիթիլ Հայ—Ուղղափա-
 տարալիւթեան Նուրապիւտ-
 ան և Միճամնիսիւ ուղղապ ի-
 տորիթարանն Հիւսսաճ Հրամանալ-
 քի (Պարապիւրն) զարապըլթիւր-
 Համանալ, պարապ մաշաճ Կա-
 ղիլիսուլթեան և Պարիթարքու-
 անն Աթուրդի Նոյն Կաթիլիսու-
 ան Պաթրիկիւրան և Եպիսկո-
 սոսնիլ յարմար անէն մընտրո-
 ան ձեւնալի պիտի ըլլաւ. և ու-
 ճեան յեկեղեցու շնորհալըլը ար-
 քիթեան Համանալ արք ընտրութեան
 Համարալիւթիւն մատնակից պի-
 ըլլալ, և տալալին վաւերաց-
 Աղլալին կանոնադրութիւն վը-

Եւ պիր մէթընիլ Նէլը իտուկ,
 Խաւս թէհեմա թէնթիլ օլտուճ
 լիլթիմէն դապուլը օլտուճալըլը Էլ-
 ր (Ռուլիլինէն) պալըարը, Թէ-
 լիլթիմէն իլթիլ Մաթիլին իտէնք

ու. ձեռնէ չուշինք, վասն որոյ այս ան-
համբաւն համար ընդհանրեալ բռնէպար-
ութեան զիմուելով, Է. Պօլսեցիք, և
ամա՛ր եր քանակութիւնը հոս Ի.Կ. Պօլս
հասարակող Դրսեցի, և քանն աւ մէկ
արարին թացուցած Հասարակութեանս
ամէն տնէնար սոյն այս ընտրութեան
հասանելոյ ըլլալով, Պատրիարքարանէս
ու ընտրութիւն առաջուած բռնէատոմս
է. Զհրահանգին տրամադրութեանցը
ամենմաստ այս ընտրութեան պիտի մաս-
ակցէ։ Եւ այս մասնակցութեան իրա-
ւունք ունեցող անհինք, Էթէ Պատ-
րիարքարանէս բռնէատոմս չուած ըլ-
նալ, և կամ որ և ինչ պատճառով
ոչոյր իրենց ձեռքը չի հասած ըլլալ,
ամ ուղղակի Պատրիարքարանիս, և
ամ անուղղակի իրենց յատուկ ժո-
ւորակախտութեան զիմուելով, և ի-
նչոք անուն, մականուն, տարիքն Էէ
հասկութեան տեղն յայտնելով և հա-
սանելով՝ պիտի կարենան բռնէատոմս
ընտելի, և ՁԱ Զուշիկ կիրակի օրուսն
ինչև իրիկունը Եկեղեցեաց գոնեքը
պիտեաւած, կենցալ տուիկերու մէջ ըը-
նէատոմսները ձգել։ Իսկ ով որ ան-
ուրութեանք բռնէատոմսը չի խնդրել
կամ հրահանգին տրամադրութեանս
ը համբաւն ընտրատոմսը մասնաւա-
րէն տուիկերուն մէջ չի ձգել, ամենը
բտուել և դանդաղոր տմենին ոչինչ
պիտի համարուի, և ամէն մէկ բռնէ-
ատմ մէկ ամեն համար միայն ըլլա-
ւով, մէկ քանի հօգի նոյնը ի միասին
պիտի գործածին, և Էթէ գործա-
ւելու ըլլան անվասիւ պիտի համար-
ուի։ Իսկ գասաւական 15 Առաջնոր-
ութիւնք երեսփոխանական համմմա-
ութեամբ մը այս ընտրութեան մաս-
ակցի պիտի ըլլան։ Եւ ամենոր Ձին
ընթակ իրիկունը տուիկը ժողովու-
ւով Պատրիարքական Ժողովոց հետ
ըմարտելիք Բարձրատման եկեղե-
կականները և Աղքին միծամեններէն
ստ պտաշահի և ըստ Թուոյ կազմեալ
ըղովոյ մ'առլն պիտի բացուին, և
ըղովոյն տուգուելով Պատրիարքա-
նէ Աթոռոյն Արքեպիսկոպոս և Եպիս-
կոպոսներէն ամենէն աւելի բռնէ ստա-
ւող հինգ Եպիսկոպոսաց անուանը
պատաշաղ մը վերադնելով, նոյն ժո-
ւովոյ կողմանէ, և ըստ եղեղով կ'ա-
նաց Սխնհարպիս պիտի ներկայա-
ցին։ Այս հինգ Եպիսկոպոսներէն միկը
Լուհնդոսի կողմանէ Հասարակու-
ւեան լրջալ Պատրիարք և Պատրիարք
արուելով, ըստ օրինակ և անօրին-
ական Յայտադրել Բարձրագոյն Դրսն
հոյր ներկայացուն, և արքունական
հոյրի տուգութիւնը պիտի խնդրուի
Էթէ որ այս անանայն հանգանակնք
անաւոր եղանակաւ բոլոր Հասարա-
կութեանս վը ծանուցուին։

Կ. Պօլսի Պատրիարքարան (ԿէԷ)
Պատրիարքալ Զայող.
Ի ԷՅ Զուշիկ, 1881

ՄԻԱՅԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԵԺ. Խմբագրագրու.

Զննորհակութեամբ ստացանք
արարալ ընկերութեանց ի նը-
ստատ արուած պարզահնդըհսի
ըրագըիք յանձնախմբին զուտ
դիւնը 862Ա6 ութ հարիւր վաթ-
իս երկու Օսմանեան ոսկի և
սննկվեց դահեկան.

Պատուարժան Ծանձնախմբին
դմէ մէջ հաղորդուած հայուե-
լին մի օրինակն ձեզ յղելով
վարկեալ, վը խնդրեմք որ հա-
ջըատարակել զայն ձեր պա-
ռական թերթին միջոցաւ։

Ննդուեցեմք, Տէր Խմբագրա-
ւո, մեր յարգանաց հուսաս.

ԲԸ

Ի դիմաց Միացեալ Ընկե-
րութեանց Տնօրէն Ժողովոյ

Դանեալ պիր Ստեպանու
Գրանի Զաննիս

Մ. Ձերու

ՊԱՐԱՀԱՆԴԵՍ

ՅՈՅ ՄԻԱՅԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

19 փետր. 1881

ՄՈՒՏԻ

Դանապութիւն 413. —

Հաւուած մտից տոմ. 617. —

Հաւուած. օրեանկի 82. —

Զննորհակութիւն 12. —

1224. —

